

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Donato Carrisi
LA CASA DELLE LUCI

Copyright © Donato Carrisi 2022
Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04961-9

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

DONATO KARIZI KUĆA SVETLOSTI

Prevela Slađana Kuzeljević

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

*Mojoj mami
koja me je, pripovedajući mi,
naučila da pripovedam.*

Pravila *Igre voštanih čovečuljaka* ili *Igre voska* ili *Igre nekad te je bilo* (sada te više nema):

1. Čovečuljak juri žive.
2. Onaj koga dotakne postaje čovečuljak od voska i juri žive.
3. Čovečuljci od voska ne smeju da pričaju, samo smeju da zvižde.
4. Igra je gotova kada poslednji živi kaže reč „Arimo“.
5. Ako poslednji živi ne kaže „Arimo“, igra se *više nikad* ne završava.

ARIMO

Pjetro Gerber je bio mrtav tog prvog ponedjeljka u julu, oko pola jedanaest jednog toplog letnjeg jutra. Pa ipak, taj događaj jedva da je predstavljao samo epizodu u konačnom proračunu njegovog života. S vremenom će se svesti na prolaznu konzistentnost anegdote smeštene u sećanje zajedno sa ostalim uspomenama. Čak je bilo pogrešno nazvati to „uspomenom“, jer se tog trenutka Pjetro Gerber sećao vrlo slabo.

Sećao se samo detalja koji su prethodili fatalnom događaju. Samo ljubičaste sobe koja se nalazila na prvom spratu vile u Porto Erkoleu. Mirisa lavande. Raspremljenog kreveta. Širom otvorenog prozora koji gleda na dvorište sa čipkanim zavesama, koje se poput duhova talasaju ka azurnoplavom nebu. One vrste cviljenja njegovih iznošenih cipela po pločicama od terakote, dok je trčao da se sakrije na balkonu praćen hordom vršnjaka rešenih da ga uhvate kako bi završili igru. Znoja koji mu kaplje sa linije kose na vrele obraze dok prelazi preko sobe. Slanog ukusa kapljica koje mu završavaju u ustima. Teškog daha i nesvesnog osmeha koji mu je ozario lice dok se okretao da na trenutak proveri svoje progonitelje koji su mu bili za petama. Kratkih pantalona. Izbledele majice sa slikom Pikačua. Krasta na kolenima od mnogobrojnih padova sa bicikla. Preplanulog tena. Ukusa ruzmarina skrivenog u letnjem vazduhu.

Bezbriznosti svojih jedanaest godina, tri meseca, šesnaest dana, deset sati, dvadeset i devet minuta i nekoliko sekundi.

Ruku ispruženih ka gvozdenoj ogradi koja je, po njegovoj prognozi, imala zadatak da zaustavi njegovo trčanje. Ograde koja je izgledala kao da joj ništa ne fali kad se Pjetro naslonio na nju čitavim telom, ali koja se

onda neočekivano zanjihala, kao da je napravljena od gume. I apsurdno, pobunivši se protiv nepomičnosti na koju je bila decenijama primorana, odvojila se od zida stare kuće, započevši put u nepoznato kao da je osetila da je u stanju da opovrgne silu gravitacije i, štaviše, da poleti.

Metalne olupine koja ga vuče svom svojom težinom u ambis, dok se on još uvek grčevito drži za nju. Dečjeg osmeha koji mu se gasi na licu dok zajedno padaju u ponor. Očiju koje mu se pune užasom kada vide da se vrtoglavom brzinom približava belom šljunku dvorišta. Uudara prilikom pada za koji bi neko pomislio da je gromoglasna eksplozija, a što je zapravo bio samo jasan i potmuo zvuk nečega što se razbija i što prethodi mraku.

Ipak, vraćajući se unazad, taj letnji dan 1997. godine počeo je na najbolji mogući način za mladog Pjetra.

Rođak Mauricio stigao je na more kako bi bio sa njim, ocem i Adele, guvernantom koja se brinula o njima. Pjetro je ostao bez majke pre nego što je napunio dve godine, a otac se nikad nije ponovo oženio. Bio je jedinač, zbog čega mu je Mauricio, koga su svi u porodici zvali Išo, bio nešto najpribližnije bratu, iako su zapravo bili vršnjaci.

Te godine, malo nakon završetka škole, rođaka su poslali kod stričeve porodice u Porto Ercole kako bi tu proveo čitav letnji raspust. Od trenutka kada je to saznao od oca, Pjetro je bio izvan sebe od sreće: cela dva meseca sa Išom, od jula do septembra. Bilo je to da ne poveruješ, biće sjajno biti deo družine. U tom naselju letnjikovaca blizu rta, sa pogledom na selo i more, redovno su se, iz generacije u generaciju, smenjivale družine dece. Prenošnje štafete iz jedne grupe u drugu dešavalo se manje-više u periodu adolescencije kada se obično gubilo interesovanje za određene aktivnosti povezane sa detinjstvom i kada su stariji radije provodili vreme na plaži ili okupljajući se na trgiću sa izgovorom da jedu sladoled iz kafića *Rim*, ili uveče ispred *Kinga* pre nego što se ode na ples u *Veštice*.*

* U to vreme, kulturna lokalna mesta za izlazak, klubovi i diskoteke. (Prim. lekt.)

Išo se pridružio maloj bandi vršnjaka koja je, od prvih godina devedesetih, preuzimala kontrolu nad ovim krajem tokom raspusta. Osim Pjetra i rođaka, bandu je činilo još samo šest članova, koji su dolazili iz raznih delova Toskane.

S obzirom na to da su skoro svi imali jedanaest godina, među njima se osećao tužni nagoveštaj da će to leto 1997. godine verovatno biti jedno od poslednjih, ako ne i poslednje leto njihovog detinjstva. Baš zbog toga, skoro od samog početka, kao da su se dogovorili da ga prožive što bolje mogu, uživajući u svim mogućnostima koje im dozvoljava njihov status male dece, i da prigrle svu slobodu koju kasnije više nikad neće imati. U septembru će se pozdraviti kao i uvek, kako bi se vratili kući, svako u svoj grad, zakazujući ponovno viđanje sledećeg jula. Ali po povratku u Porto Erkole, umesto svojih starih drugara za igru, zateći će neznance. Prijateljstvo će, naravno, izdržati test vremena, iako će se i na samu pomisao da se posvete određenim 'dečjim' aktivnostima postideti.

Ali sada su još uvek mogli da budu bezbrižni i da se glupiraju do mile volje.

U grupi je bila Debora iz Sijene, jedina devojčica, iako ostali nisu ni pridavali mnogo važnosti kom se polu pripada. To će se desiti tek sledećeg leta, kada će se zbog jedne razvijene Deборе osetiti neprijatno, otkrivši svoje nedvosmislene nagone.

Eto je dolazio iz Fjezolea, imao je naviku da juri niz strme padine biciklom i da tek u poslednjem trenutku ukoči stopalima.

Karleto je bio najmanje redovan u društvu, jer ga je majka terala da mnogo uči, čak i za vreme raspusta. Tokom ostatka godine živeo je u Grosetu, nosio je naočare za vid i uvek je pronalazio način da se povredi.

Đovani iz Empolija, zvani Đovanone, bio je večito gladan, nosio je isti broj odeće kao i njegov brat od šesnaest godina i bio je poznat po tome da pravi „bombu“ kad skače u vodu.

Dante je dolazio iz Luke i imao je opsesiju da uništava stvari. Govorio je da želi da vidi kakve su iznutra.

Potom, bio je tu Pjetro Canusi koga su, jer se zvao isto kao i Pjetro Gerber, svi zvali punim imenom i prezimenom. Imao je trinaest godina i bio je veteran u grupi. Pod pritiskom hormonske metamorfoze, već se

od prethodne godine progresivno odvajao od društva i približavao se starijim momcima. Leta 1997. godine, njegovo mesto je zauzeo njegov brat, iako je tek bio napunio pet godina.

Ceno Canusi je ušao u društvo ne usled naslednog prava ili jer je dokazao da je mnogo zreliji za svoje godine, već zato što je tako odlučila Debora, koja ga je smatrala svojim štićenikom.

Ceno je bio zaluđeni navijač Fjorentine i osim kada bi ga majka naterala da ga skinje radi pranja, uvek je nosio ljubičasti dres sa brojem 9 njegovog idola, Gabrijela Batistute, zbog čega je dobio nadimak „Batigol“.

Tokom tih raspusta u Ardentariju, deci se dešavalo nešto čudesno: zaboravljali bi na postojanje TV-a, video-igara i svih ostalih zanimacija karakterističnih za način na koji su provodili popodneva kod kuće u gradu, i neverovatno, bavili su se istim stvarima kao i njihovi roditelji kada su bili u njihovim godinama.

Pjetro, Išo i malo društvo prijatelja iz Porto Erkolea provodili bi sate između zore i zalaska sunca skaćući u vodu na Trijangolu, spuštajući se biciklom niz zemljane staze, gađajući se balonima napunjenim vodom, loveći krabe i igrajući beskonačne partije malog fudbala na plaži pod užarenim suncem.

Ali postojala je još jedna igra koja se nikad nije ubrajala u one takozvane „zvanične“, iako su se nje najviše igrali. Služila je da se popuni vreme između aktivnosti, dok su čekali da nekome padne na pamet nova ideja za rasonodu sa kojom bi se svi složili. Ta igra imala je nezvaničan cilj da spreči obamrlost izazvanu dosadom.

Dosada je glavni neprijatelj dečjih raspusta.

Ona vreba, čekajući da neki oblak u prolazu zamrači nebo, makar samo na trenutak, ili da se zarđali ekser zabode u gumu bicikla, ili da loptu otmu morski talasi jer je prejako šutnuta.

Deca Porto Erkolea svih uzrasta znala su da je najbolje rešenje da se dosada drži što dalje *igra voštanih čovečuljaka* ili jednostavnije nazvana *igra voska*, koja je ponekad postajala *igra nekad te je bilo (sada te više nema)*.

Radilo se o toskanskoj verziji dečje igre koju igraju deca širom sveta. Nešto između „jurke“ i „žmurke“. Jedno dete – prvi čovečuljak od voska – mora da otkrije ostale – žive – kako bi ih pretvorilo u čovečuljke od voska jednostavno tako što će ih dodirnuti. Oni koji nisu imali sreće da umaknu fatalnoj sudbini, od tog momenta mogli su da doprinesu lovu. Za sve to vreme ne smeju da govore, zbog čega ne mogu ni da razmenjuju informacije o tome gde su se sakrili oni koje jure.

Zapravo, da bi komunicirale, voštane figure smele su samo da zvižde.

Ko bi prekršio pravilo, umirao bi zaista nasilnom smrću kroz tri dana. I iako nijedno dete nije zaista verovalo u to, svi su dobro pazili da ovo pravilo ne prekrše.

Među decom iz Porto Erkolea i dalje se prepričavala legenda o dečaku iz Pize koji se, ne uspevši da završi igru jer mu je to bio poslednji dan raspusta, vratio u svoj grad sa prokletstvom na sebi i od tada, da ne bi umro na strašan način, komunicirao je samo zvižducima.

U teoriji, pobednik igre bio bi poslednji preživeli. Ali nije bilo dovoljno da ga samo uhvate, jer je morao i da izgovori određenu reč kako bi i ostale voštane figure oslobodio obaveze ćutanja.

Arimo.

Bio je to zagonetni izraz koji je posedovao ogromnu moć, i koji je mogao da pokori njihove neprijatelje i da ih ismeje.

Niko nije znao odakle potiče ta reč, niti šta ona zapravo znači. Verovatno se izraz s vremenom izmenio, prenošen od usta do usta, iz generacije u generaciju, sve dok se nije izgubio i tačan izgovor i prvobitni smisao. Ali decu nije zanimalo šta taj izraz znači. Bilo je dovoljno da znaju da njegovim izgovaranjem prestaje neprijateljstvo. A ako bi poslednji preživeli odbio da kaže „Arimo“, prijatelji bi ga se dočepali i mučili bi ga golicanjem sve dok se ne bi predao.

Kao što se često dešavalo, ni tog prvog julskog ponedeljka, dana kada je umro Pjetro, niko nije predložio igru voska. Ponekad to nije ni bilo potrebno. Bilo je dovoljno da neko dotakne nekog drugog da bi započela

hajka. Možda je baš Išo napravio prvi potez. Izazov je počeo u dvorištu vile Gerberovih, koje je gledalo na šumoviti vrt.

Pjetro je bio srećan što mu se Išo konačno pridružio na moru. Prema stričevim rečima, rođak je bio pomalo tužan jer mu je tog proleća uginula pudlica.

Pjetro je zato imao zadatak da mu pomogne da zaboravi Saturna.

Tokom nedelja koje su bile pred njima, radiće bezbroj stvari. Neke od letnjih navika ponavljale su se još od kada su bili sasvim mali. Kao kada bi kasno uveče čitali stripove uz upaljenu baterijsku lampu u skloništu ispod čaršava ili hvatali paukove sa tavana da bi ih sakrili po fiokama sirote Adele. Tog jutra Pjetrov otac je obećao da će ići na izlet gumenim čamcem do ostrva Điljo sa užinom u rancu u kome su se nalazili hleb, salama i ledeno hladna koka-kola.

Tako su se, da bi prekratili vreme dok su čekali da se ukrcaju, on i Išo našli sa ostalim društvom iz okoline, kako bi pozdravili poslednjeg koji je došao.

Zapravo, Pjetru se ni najmanje nije igrala igra voska. Možda je to bila neka vrsta predosećaja, možda je samo malo bio lenj. Međutim, dan je bio toliko vedar i sunčan da na kraju nije odustao.

Niko se ne bi nadao da će umreti po tako lepom danu. Ponajmanje dete.

Danas želim da budem poslednji preživeli, rekao je sebi dok su se ostali već jurili. Želim da ja budem taj koji će reći *Arimo* i da ih nateram da me prate sve dok im pluća ne izgore i dok ne dobiju upalu listova od trčanja. I dao je sve od sebe da ga ne uhvate ljudi od voska kojih je bilo sve više.

Dvorište vile u Porto Erkoleu bilo je savršeno za igru voska; žive ograde i žbunje uvek su učesnicima nudili nova skloništa. Zapravo, to mesto bilo je savršeno samo za tu aktivnost: upravo zbog te zamršene vegetacije, bilo je na lošem glasu da otima svaku loptu, bila ona velika ili mala, i da je više nikad ne vrati njenom pravom vlasniku. Zbog toga su ga deca koja su se vraćala kući praznih ruku prekrstila u „beznađežno dvorište“.

U svakom slučaju, mali Pjetro je tog dana osećao da mu je pobjeda u šaci.

Krio se na raznim mestima, ali bi ga uvek pronašli i tada bi bio primoran da ponovo beži. Nekoliko puta je na sebi osetio da su ga okrnuli prsti jednog od drugara, koji su u tim toliko napetim trenucima delovali zaista ljigavi i lepljivi od voska. Ali verovatno se radilo samo o osećaju usled kretanja vazduha, budući da niko nije objavio da ga je pipnuo. U jednom trenutku, zatočen ispod kamene stolice pod senicom, Pjetro je shvatio da je ostao jedini preživeli jer više nijedno dete nije pričalo: u beznadežnom dvorištu vladala je potmula tišina, a voštane figure su se oglašavale samo zvižducima kad su htele da zovu jedne druge.

Znali su da je ostao samo još on i tragali su za njim.

Tada je Pjetro bacio pogled na kuću i primetio da su vrata kuhinje blago odškrinuta. Sve do tog dana, niko se nije usudio da napusti granice dvorišta i igra voska je uvek zaobilazila unutrašnjost vile. Ali možda je došao trenutak da se promeni to nepisano pravilo. Svakako niko od njih to ne očekuje, pomislio je.

Želim da me prate do prvog sprata. Želim da ih vidim kako se tiskaju iza mene po strmom stepeništu, pridržavajući se za priručje, širom otvorenih usta i iskolačenih očiju. Želim da se skljojaju na stepenicama dahćući od iznemoglosti.

Tako je odlučio: iskočio je iz svog poslednjeg skloništa i počeo da urla kako bi otkrio svoj položaj. Vičući, potrčao je prema velikoj kući. Voštane figure su se pojavile odasvud, ričući poput grabljivih zveri, sa iskrom zla u pogledu. Na početku, kao što je bilo i očekivano, bile su zatečene. Ali su onda, skočivši u njegovom pravcu, odmah formirale kompaktnu grupu.

On se brzo provukao kroz otvor kuhinjskih vrata i tako se našao ispred Adele, koja je, kako ga nije očekivala, resko podvrisnula, a potom, ostavivši lepe manire po strani, opsovala ga strogim toskanskim dijalektom. Pjetro se izvinio, ali nije mogao da se zaustavlja. Stepence su bile tačno ispred njega. Počeo je da se penje preskačući po dve stepence sa osećajem u grudima koji je poznat samo deci: strah pomešan sa radošću. Okrenuo se da pogleda iza sebe, a prizor koji ga je sačekao

bio je baš onakav kakvim ga je zamišljao, njegovi progonitelji kaskali su za njim.

Ali je Išo, koji je trenutno komandovao „voštanima“, izgledao kao da nema ni najmanju nameru da odustane.

Pjetro nije razmišljao o tome šta će raditi kad se bude popeo do vrha. Početna ideja predviđala je da će se neprijatelji predati već na stepenicama. Sada je bio prinuđen da smisli nešto drugo.

Tada je ugledao otvoreni prozor u dnu ljubičaste sobe koja je nekad pripadala njegovoj majci.

Pjetro je retko ulazio u nju. Uprkos tome što nije imao gotovo nijednu uspomenu na nju, s obzirom na to da je preminula pre nego što je njegov dečji um bio u stanju da stvori trajnija sećanja, ta spavaća soba predstavljala je nešto sveto za njega. Na primer, tamo unutra nalazila se polica na kojoj su bili poređani ženski parfemi. Mnoštvo šarenih bočica elegantnih oblika, poređanih jedna do druge, po nekom zagonetnom, njemu nedokučivom redosledu. S vremena na vreme, krijući se od oca, Pjetro bi se ušunjao u ljubičastu sobu kako bi pomirisao neki od tih parfema. S godinama, mnogi od tih parfema su izvetrili ili su izgubili miris, te se u tim staklenim bočicama sada nalazila već mutna i gusta tečnost. Međutim, Pjetro se ipak usuđivao da traži nekakav privid, nekakav trag mirisa, nadajući se da će mu to probuditi bar sitnu uspomenu na ženu koja ga je donela na svet. Sada, okrenut ka balkonu na vrhuncu igre voska, dok je prolazio ispred police, primetio je da se sunce zavuklo među kristalne bočice koje su, poput mnoštva prizmi, projektovale šarene zrake po okolnim zidovima.

Istog trenutka osetio je mir pred prizorom te tajnovite divote.

Skoro odmah je zaboravio na to je njegov cilj bio prozor. Izvirujući kroz njega, odmah bi iz sveg glasa povikao *Arimo*, i tako bi izbegao da ga uhvate i muče golicanjem. Taj povik bio bi spasonosan i za „voštane“ i za njega.

Ali slaba ograda od kovanog gvožđa osujetila je sve te namere. Nije imao osećaj da se strmoglavio. Delovalo je kao da je svet odjednom pre-stao da ga pridržava i kao da su sve materijalne stvari velikom brzinom ostale u daljini iza njegovih leđa, prepustajući ga zagrljaju praznine.

Tišina i mrak.

Kada je ponovo otvorio oči, teško je disao. Imao je osećaj kao da mu je neko na silu ugurao u grlo šaku trule zemlje. U oreolu zaslepljujuće sunčeve svetlosti, prepoznao je lica „voštanih“ koji su ga okruživali. Bili su nagnuti nad njim, rukama oslonjeni o kolena: posmatrali su ga onako kako se gleda pregažena žaba krastača na asfaltu, ali bez hrabrosti da priđu previše blizu, i pre svega, ne izgovarajući nijednu reč. Ta tišina ga je užasnula.

„*Arimo*“, rekao je tananim glasom, samo da bi ih čuo kako pričaju.

Zbog njihovih osmeha olakšanja, shvatio je da je još uvek živ. Potom je uspeo da pomeri glavu tek toliko da je mogao da ugleda svog oca, koji je klečao pored njega na šljunku. Bio je bled od straha. Zadihan kao da je trčao kilometre ne zastavši, sav u goloj vodi. I dalje je držao ukrštene ruke na njegovom grudnom košu i nastavljao je da ritmično pritiska grudnu kost, poput klipa pumpe.

Primitivši da mu je sin došao svesti, ukočio se. Bio je iscrpljen.

Šta se desilo? Pjetro se jedva sećao pada. A i savladao ga je nalet bola, kao da mu je telo bilo rastavljeno u milion delova. Osetio je metalni ukus krvi, imao je čvorugu na glavi i nije mogao da pomeri desnu nogu.

Ali topao letnji vazduh ponovo je počeo da mu ispunjava pluća.

Iako su odrasli iz njegove porodice i oni iz komšiluka pričali o toj nezgodi kao o nečemu što se ticalo njega, Pjetru se činilo da su se njihovi razgovori odnosili na nekoga drugog. Nije bio u stanju da obradi ideju o sopstvenoj smrti, možda zato što je još uvek bio samo dete.

Njegovo srce zastalo je na otprilike pola minuta.

Međutim, to što je izbegao opasnost nije bilo nimalo utešno u poređenju sa kaznom što će provesti ostatak leta na ležaljci, sa nogom u gipsu. Dok je to što će u međuvremenu gledati svoje drugare kako se zabavljaju bila nepodnošljiva dodatna kazna.

Na početku su njegovi drugari bili radoznali povodom onoga što se desilo, i sa izgovorom da žele da mu se potpišu na gips, dolazili su kod njega da ga pitaju šta je osećao u tim sekundama, i da li je video zagrobni život, ili da li je video Isusa, Bogorodicu, đavola ili možda nekakvog duha.

Kako ih ne bi razočarao, Pjetro se prvo trudio da pomalo zaobiđe istinu, ali potom se osetio primoranim da prizna da u mraku u koji se strmoglavio nije bilo apsolutno ničega.

Tako je interesovanje za njega ubrzo splasnulo i drugari su se vratili laganijim aktivnostima, kao što je divni dar koji bog obično daruje deci: leto.

Ali reklo bi se da bog nije imao nikakvog obzira prema jadnom Pjetru, s obzirom na to da ga ništa ne bi koštalo da ga je primorao na ležanje tokom meseci kada je, na primer, trebalo da ide u školu.

S vremena na vreme, rođak Išo bi svratio i odigrao s njim partiju karata ili klueda, ali je to radio više iz sažaljenja nego što je zaista želeo. Pjetro je bio umoran od te milostinje, kao i od svraba noge koju nije mogao da počese i od poniženja jer je morao da moli Adele da ga prati do toaleta.

Kako bi ublažio osećaj nemoći, otac, koji je svaki dan zbog posla odlazio i vraćao se iz Firence, doneo mu je od kuće nintendo. Ali čak ni Super Mario ni Luidi, verni drugovi tolikih zimskih popodneva, nisu uspevali da ga oraspolože. U roku od nekoliko nedelja, Pjetro je izgubio skoro svu svoju preplanulost, i polako mu se vraćao januarski ten.

„Kako je danas?“, svakog dana pitao bi ga otac.

„Bolje“, odgovarao bi on, ne znajući ni da li je to bilo tačno.

Od kada je zamalo ostao na mestu mrtav, ponašanje njegovog oca se promenilo, i mimo tih neodređenih pitanja koja mu je postavljao svakog dana, počeo je da ga posmatra na neobičan način.

Bilo je mnogo aspekata ličnosti njegovog oca koje Pjetro nije razumeo. Uvek je bio stidljiv sa svojim sinom, dok je sa drugim ljudima bio drugačiji. Tad bi bio veseo, društven, a posebno sa decom. Otac je bio dečji psiholog i njegovi mali pacijenti zvali su ga *gospodin B*.

Gospodin B je uvek bio raščupan. Tokom zime je nosio kaput, poput onih koje su nosili inspektori iz kriminalističkih romana, a leti užasne